

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1323804/2

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב ציון לודאילוח

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ טו"ר אביחיל צדוק)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד נטלי רוין-לוי)

הנדון: תוקף הכתובה לאחר התחייבות למחול עליה אך ללא מחילה בפועל; דרך הדיון בבקשה לסתירת דין

פסק דין

לפנינו ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי (ממוצאי שבת כ"ח בניסן תשפ"א – 10.4.21) שלפיו, האיש (המשיב) פטור מלשלם את דמי הכתובה. הנימוק לפסק הדין הוא שהאישה מחלה על כתובתה ומחילתה חלה.

בית דיננו ביקש את הבהרת בית הדין האזורי לטענה המרכזית שנטענה לפנינו, שהאישה חזרה בה מהתחייבותה בהסכם למחול על הכתובה ומשלא מחלה חיוב הכתובה עומד בתוקפו. ניתנה הבהרת בית הדין האזורי, שלצערנו אינה מתייחסת לשאלה ששאלנו, ההחלטה חוזרת על מה שנאמר בפסק הדין שלפיו הסכם הגירושין תקף. דא עקא: אף אם ההסכם תקף כל עוד לא בוטל, הרי האישה לא מחלה על כתובתה לא בבית המשפט ולא בבית הדין. וזוהי העילה המרכזית של הערעור, לפיכך עלינו לתת החלטתנו לגופו של ערעור.

נזכיר תחילה את העובדות בתיק זה.

ביום ה' באדר א' התשע"ט (10.2.19) אישר בית המשפט הסכם בין הצדדים שכותרתו 'הסכם שלום בית וממון'.

לאחר כחודשיים, ביום כ"ז באדר ב' התשע"ט (3.4.19), הגישו הצדדים בקשה משותפת לגירושין בכפוף להסכם שאושר. למרות הגשת הבקשה המשותפת סירבה האישה להתגרש, הבעל איים שיגיש תביעה בגין ביזיון בית המשפט, ובפועל התיק נסגר.

ביום ג' באלול התשע"ט (3.9.19) הגישה האישה תביעת גירושין שאליה כרכה את נושא הרכוש ותביעת כתובה ופיצויים. בכתב תביעתה העלתה טענות רבות כנגד הבעל והזכירה את ההסכם שנחתם בין הצדדים, לדבריה ההסכם נעשה במרמה ללא כוונה אמיתית לשלום בית, בכתב תביעתה העלתה גם טענה שהסכמי הממון עליהם חתמה עם הבעל נעשו במרמה, לדבריה, גם משום שבהסכם זה לא קיבלה את הזכויות הרכושיות המגיעות לה על פי החוק. משכך תבעה שבית הדין ידון בענייני הרכוש ויחייב את הבעל בכתובה ופיצויים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הבעל הגיש בקשה לדחייה על הסף ולמחיקת כל התביעות מפני שכל העניינים הוכרעו וקיבלו תוקף של פסק דין בהסכם שאושר בבית המשפט. במקביל הגיש הבעל בבית המשפט תביעת נזיקין כנגד האישה בגין סרבנות גט.

בפרוטוקול הדיון שנערך בבית הדין האזורי ביום כ"ב בטבת התש"ף (19.1.20) נאמר:

האישה: אני לא מעוניינת כרגע להתגרש כי אני חסרת-כול. שייתן מה שצריך ונתגרש [...]

ב"כ האישה: ראשית, בהסכם האישה יצאה בלי כלום ושום דבר וגם לא ויתרה על הכתובה. גם היה פה הסכם שנקרא 'הסכם שלום בית ולחלופין ממון', הצדדים חתמו על זה ואישרו את זה רק בחודש פברואר 2019, בחודש מרץ, פחות מחודש אחרי הוא כבר לא היה בבית כשהכול כבר היה מתוכנן.

בית הדין: אני אמרתי בפירוש שעל הכתובה נדון אחרי הגט לא אישרתי שהיא ויתרה על כתובה.

בהחלטה שניתנה אחרי הדיון נקבע:

לצדדים הסכם שאושר בבית המשפט לשלום בית ולחלופין גירושין.

האישה תובעת גירושין וכתובה. היא פתחה גם תיק חלוקת רכוש אבל הובהר לה שככל שאושר הסכם בבית המשפט בית הדין לא יפתח את הדברים בשנית.

הבעל מסכים להתגרש וטוען שאין האישה זכאית לכתובה [...]

על כן על הצדדים להתגרש כאשר עניין הכתובה יידון לאחר סידור הגט.

הצדדים התגרשו בתאריך כ"ו בטבת התש"ף (23.1.20). לאחר מכן, בכ"ב בכסלו התשפ"א (6.12.20), התקיים דיון בסוגיית זכאות האישה לכתובה. בדיון זה הגדירה באת כוחה (דאז) של האישה את המחלוקת בין הצדדים:

בפני כבודכם מונחת תביעת האישה לכתובה, תוספתה ופיצויים [...] חמש מאות אלף ש"ח [...] חלוקת רכוש נמחק, אין עניין רכוש רק כתובה [...]

הצדדים עשו הסכם שלום בית ולחלופין גירושין [...] שכל אחד יישאר עם הזכויות הסוציאלית, האישה לא עובדת והיא פדתה את החסכוניות שלה בעידוד הבעל, והיא לא קיבלה לכאורה, ויתרה על כך [...]

(לשאלה על סכום הכתובה): [כ] שאישה יוצאת בלי כלום זה לא המון כסף.

בית הדין אמר (לבאת כוח האישה):

כתובה זה שטר, הוא חתם תחת החופה [...] אם את טוענת שלא מגיע לה כתובה את צריכה להוכיח את זה, להגיד שזה לא שיק, זה שום דבר. היא לא צריכה להוכיח שמגיע לה, את בדיון היום את צריכה להוכיח, להוכיח שלא מגיע לה כלום [...]

בתגובה אמרה באת כוח האישה:

לא נכנסת לזה. הצדדים חתמו על הסכם גירושין כולל, בניגוד למה שנטען בכתב התביעה כתובה בסעיף 14, כתוב בכפוף לסידור הגט האישה מוותרת על כתובה. ההסכם הזה מולא במלא סעיפיו [...] קיבלה את כל תכולת הבית, קיבלה רכב, קיבלה 3,000 ש"ח מזונות, שרוב המחציות הוא משלם, קיבלה דירה עם זכות בהפחתה למשך תקופה של שש שנים, לקח על עצמו את כל החובות המשותפים שהיא לא שילמה מאומה, קיבלה עשרים אלף ש"ח

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לכיסוי המינוס בחשבון, לקחה עוד עשרים אלף ש"ח וכל זה היא קיבלה [...]. היא רוצה לעשות מקצה שיפורים. מדיניות בבית הדין ברורה, שיש הסכם כולל וכל ההסכם בוצע בעין, הבעל מילא את כל התחייבויות שלו.

בתגובה לבקשת בית הדין להגיב על האמור בהסכם שהיא מוותרת על כתובה אגב גירושין ענתה באת כוח האישה:

[...] אי אפשר במסגרת ההסכם בבית משפט לדון בויתור על כתובה.

הבעל היה אומר "תחתמי", היא חתמה, הוא 'הנדס' אותה: אמר לה "תחתמי על הסכם גירושין לחילופין שלום בית", עבד עליה, שיקר לה, רימה אותה, הונה אותה בצורה הכי נוראית שיש [...]

היא לא יצאה עם כלום. הוא נשאר עם חברת נדלן, יש לו נכסים, יש לו קרקעות, יש לו כספים. הוא איש חכם, הבריה נכסים, אבא שלו נכנס לתמונה. יש עוד אלף דברים, האישה נתנה את כולה לנישואין ויוצאת ערומה [...]

בהחלטה שניתנה אחרי הדיון קבע בית הדין:

עניין הרכוש הוסדר בהסכם ויש לסגור את התיק.

בפני בית הדין עניין הכתובה העומדת על 500,000 ש"ח: האיש טוען שמחילת הכתובה הוסדרה בהסכם הממון שאושר בין הצדדים; האישה טוענת שעניין הכתובה אינו בסמכות בית המשפט ואין למחילה זו תוקף.

בית הדין ערך ניסיון לגישור עם הצדדים אך לא הגיעו להסכמות.

לנוכח זאת על הצדדים להגיש סיכומים עד לתאריך ט"ז בטבת התשפ"א (31.12.2020) בסוגיה שבמחלוקת. לאחר מכן כל צד יוכל להגיב בתוך שבועה ימים לסיכומי הצד השני בהיקף של עמוד אחד.

לאחר הגשת סיכומי הצדדים ניתנה הכרעה בפסק הדין נשוא הערעור.

בפסק הדין נקבע שמכיוון שסעיף 14 להסכם הגירושין קובע "במקרה של גירושין: עם סידור הגט ובכפוף לביצוע תווך [פלונית] על כתובתה ומזונותיה" האיש פטור מלשלם את הכתובה, שהרי האישה מחלה על הכתובה, מחילה מועילה אף בבית המשפט, ולהסכם שאושר יש תוקף חוקי; אף אם האיש 'פיתה' את האישה למחול, המחילה חלה; והאישה לא נאמנת לומר "לא הבנתי את מהות ההסכם ולכן חתמתי". ומשכך:

לנוכח אישור ההסכם בבית המשפט בית הדין דוחה את תביעת האישה לתוספת כתובה, זאת מלבד סכום עיקר הכתובה שבוודאי אינו על הפרק היות שהאישה קיבלה סכומים נכבדים במסגרת ההסכם.

לאחר מתן פסק הדין הגישה המערערת בקשה לעיון מחדש בפסק הדין בטענה שלא הייתה ידועה לה, לדבריה, בעת הדיונים ובעת הגשת הסיכומים ושלפיה המחילה על כתובה נעשית רק בעת סידור הגט ולא בעת אישור ההסכם. לדבריה בבקשה זו, הנחת בית הדין בפסק דינו שהאישה מחלה על כתובתה בעת אישור ההסכם הייתה מוטעית, המחילה הייתה אמורה להיות בעת סידור הגט ובפועל האישה סירבה למחול על הכתובה בעת סידור הגט, ובית הדין הסכים שהדיון בכתובה ייערך רק לאחר סידור הגט. בנסיבות אלו האישה מעולם לא מחלה על כתובתה, ומשכך בית הדין היה אמור לדון בגוף תביעתה לכתובה, שהרי באין מחילה לא פקע חיוב הכתובה, וחובת בית הדין לדון ולפסוק עניינית בגוף חיובו של הבעל בכתובה באין מחילה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית הדין האזורי דחה, בהחלטה בדין יחיד, את בקשתה בקביעה שאין הוא ערכאת ערעור על החלטותיו. בהחלטה זו אין התייחסות עניינית לטענתה העקרונית שיש מקום לעיין מחדש בקביעת בית הדין, מפני שהנחתו בפסק דינו הייתה שהאישה כבר מחלה על כתובתה.

האישה הגישה ערעור על עצם פסק דינו של בית הדין וצירפה לערעור זה את טענותיה שנדחו בבקשה לעיון מחדש.

הצדדים הופיעו לפנינו ושטחו את טענותיהם באריכות. האישה טענה שההסכם מקפח אותה, שהיא לא קיבלה את חלקה ברכוש שצבר האיש, ושמשכך אין סיבה שתמחל על כתובתה בהסכם שאינו הוגן ובנסיבות עשייתו שבחוסר יושר. לדבריה, בית הדין היה צריך לדון עניינית בעצם תביעתה לכתובה ואם היא זכאית הלכתית לקבלה כל עוד לא מחלה. ועוד, לדבריה, אמירות בית הדין שהוא ידון בכתובה לאחר הגירושין משמעותן היא שלא שמחלה על כתובתה ושטענותיה מצריכות דיון ענייני. לעומתה אמר האיש שהאישה לא קופחה בהסכם: האישה קיבלה טובות הנאה שלא מגיעות לה ואין היא יכולה להימלט מלקיים את מה שהתחייבה לאחר שהאיש מילא את חלקו בהסכם. כל אחד מהצדדים הביא מובאות להצדקת טענותיו בכתבי הטענות.

בערעור שלפנינו הגישה המערערת גם את הבקשה לסתירת דין לבית הדין האזורי בקשה שנדחתה, כאמור, על ידי אחד מחברי ההרכב שנתן את פסק הדין.

חובתנו להבהיר שהאפשרות לסתירת דין בתביעת אחד הצדדים נקבעה בתקנות הדיון שזו לשונן:

קכט. (1) בעל דין זכאי בכל זמן לבקש דיון מחדש מבית הדין שדן בעיינו על סמך טענות עובדתיות או ראיות חדשות שלא היו ידועות לו בדיון הקודם.

(2) המבקש יגיש בקשה בכתב ויפרט בה את הטענות או הראיות החדשות ואת הסיבה למה לא הביא אותן בדיון הקודם.

קל. (1) בית הדין ידון בבקשה מבלי לשמוע שום צד ויחליט אם יש לדחות את הבקשה או שיש להזמין את הצדדים לדיון בבקשה.

מקורה של תקנה זו הוא מדברי המשנה (סנהדרין לא, א) שכל זמן שמביא ראיה סותר את הדין, ופשט הדברים הוא שמביא ראיה חדשה שלא הייתה תחת ידו, עיין במשנה ובגמרא (שם). וטעמא דמילתא, דבית דין חייב לדון דין אמת לאמיתו ואין 'סופיות הדיון' בדין תורה. דין זה נפסק להלכה (חושן משפט סימן כ).

ואומנם מלשון המשנה והשולחן ערוך משמע דהיינו דווקא כשיש לו עדים וראיות, שלא ידע עליהם בעת שהופיע בפני בית הדין. אך עיין בסמ"ע (שם ס"ק א) שכתב:

והוא הדין אם קבעו בית דין זמן לבעל דין שיבוא לטעון ולא בא לזמנו, שעדיין יכול לטעון אחר כך, דאין כח ביד בית דין לקבוע זמן שלא יוכל לחזור ולטעון אם לא שקנו מידו.

ושמע מינה שאף לעניין טענות אמרינן שאם לא טען טענה זכותו לחזור ולטעון אם לא הייתה ידועה לו.

והנה מכיוון שיסוד האי דינא הוא במשנה בסנהדרין לגבי בית דין שפסק ומי שיצא חייב בדין ורצה להביא ראיה לסתור הדין, ברור שבית הדין שפסק הוא שצריך לשמוע הראיות, העדים והטענות החדשות. משכך החלטה זו אם לסתור את הדין או שלא לסותרו צריכה להינתן על ידי בית הדין שפסק ומשכך החלטה שלא לעיין מחדש צריכה להינתן בשלושה – היינו בית הדין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שפסק את הדין שיבחן אם יש ראיות חדשות, יקבע דיון לשמיעתן ואחרי כן יפסוק – ולא בדיין יחיד, אפילו מאלה שישבו בדין. משכך צודקת המערערת שהחלטה על דחיית הבקשה לסתירת דין הייתה צריכה להינתן בשלושה ולא בדיין יחיד.

והנה דברים אלו אמורים בבקשה לסתירת דין על סמך ראיות, עדויות או טענות חדשות. אך כשאין ראיות, עדים או טענות חדשות, אין מקום לבקשה לעיון מחדש, ולגבי מקרים שכאלו, נכון הנימוק שנתן בית דין קמא, שאין הוא בית דין לערעורים על פסק דינו.

עם זאת גם במקרים כאלו ישנה אפשרות לסתירת דין, אך לא על סמך התקנה הנזכרת, אלא על סמך תקנה קכח הקובעת: "חושש בית הדין שטעה בפסק דינו, יזמין את הצדדים לבירור נוסף." מקורה של תקנה זו הוא האמור בחושן משפט (סימן כה סעיף א) לגבי דיין שטעה, והדברים יכולים להיות בין שגילה את הטעות מעצמו ובין שהתעורר והבחין בטעות מכוח פנייה של אחד מבעלי הדין, ואין כאן מקום להאריך בזה. ובוזה יש לעיין אם במקרה שכזה בעיני דווקא חשש של שלושת הדיינים או סגי בחשש של אחד מהם, ואין כאן מקום להאריך.

שקלנו להחזיר את התיק לבית הדין האזורי להבהרת החלטתו שלא לקיים דיון בטענות לסתירת הדין, אומנם מאחר שבנסיבות תיק זה, לדעתנו, הדברים ברורים, אין מקום להאריך את הדרך בקבלת הבהרת בית הדין, שמיעת התייחסות הצדדים ומתן פסק דין רק לאחריו, ויש במה שנטען שפנינו די כדי לתת הכרעתנו בערעור.

נקדים ונאמר: בית המשפט אישר הסכם בין הצדדים בענייני הרכוש. לפיכך הסכם זה מחייב את הצדדים כל עוד לא בוטל, ואכיפתו יכולה להיערך בין על ידי הערכאה שאישרה אותו, בית המשפט בנידון דידן, ובין על ידי ההוצאה לפועל (במקרים שאפשר להפעילה) – אף שלאישה טענות כנגד גוף ההסכם בין על אופן חלוקת הרכוש ובין על נסיבות כריתתו, שלדבריה נעשתה בחוסר יושר. דרך המלך במקרים שכאלו היא הגשת בקשה לביטול ההסכם לערכאה שאישרה אותו. כך, אם יתקבלו טענותיה, להסכם לא יהיה תוקף וסעיפיו לא יחייבו. במקרה שכזה תצטרך להינתן הכרעה או שייחתם הסכם אחר בערכאה שאישרה אותו, והדיון בעניין הכתובה ייערך בבית הדין, שהוא הערכאה המוסמכת לדון בנושא זה.

אך המערערת לא בחרה בדרך זו, אלא הגישה תביעה לבית הדין בעניינים הרכושיים שסוכמו בהסכם. ומכיוון שההסכם לא בוטל, אין סמכות לבית הדין לדון בענייני הרכוש, וכדין עשה בית הדין כשלא שמע טענותיה בעניינים אלו, שמכיוון שההסכם לא בוטל ההסדרים הרכושיים שנקבעו בו מחייבים את הצדדים.

עם זאת לשון סעיף 14 להסכם אומרת דברים ברורים, "במקרה של גירושין עם סידור הגט ובכפוף לביצועו תוותר [פלוגית] על כתובתה ומזונותיה", "תוותר" בעת סידור הגט ואינה "מוותרת" עתה, בעת החתימה על ההסכם. הדברים היו צריכים להיות כתובים בהכרח באופן זה בהסכם שכותרתו שלום בית ומגמתו המשך חיי הנישואין על כל פנים לעת עתה, שמשכך אין מקום למחילה על הכתובה בעת חתימת ההסכם, מפני שמחילה כזו לא תאפשר לצדדים חיים משותפים באין כתובה, מחילה שכזו, אם הייתה נעשית בעת חתימתו, הייתה מאינת את שלום הבית. לפיכך נכתב בהסכם, כפי שנהוג בהסכמים שכאלו, שהמחילה תיעשה לעת גירושין.

לפיכך, עד לגירושין הכתובה עומדת בתוקפה ורק מחילה בעת הגירושין תפקיענה. ומשכך על אף שהאישה התחייבה למחול – ואף אם הייתה עושה קניין על התחייבות זו, הקניין אינו מחייב כמו שהעיר בית דין קמא בפסק דינו, דהווי כ'קניין אתן', ואין כאן מקום להאריך –

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

משחוזרת האישה מהתחייבותה ואינה מוחלת בעת הגירושין הבעל מחויב, עקרונית, בתשלום כתובה אם לא יוכיח שהאישה הפסידה כתובתה מעיקר הדין.

הן אמת, משלא בוטל ההסכם והאישה לא מקיימת את התחייבותה למחול כתובתה, הדרך פתוחה בפני האיש להגיש תביעה בגין הפרת ההסכם, תביעה שתידון כמובן בערכאה שאישרה את ההסכם, אף שייטכן שלעת עתה, כל עוד לא ניתנה החלטה הקובעת במפורש את חיובו לשלם דמי הכתובה עדיין לא הגיעה השעה להגשת תביעה שכזו. וכבר כתבנו כעין זה בהחלטה שניתנה בתיק 1221460/1, החלטה שחתומים עליה שניים מהחתומים מטה, ושנזכרה בכתב הערעור.

בין כך ובין כך: במצב הנתון, שהצדדים התגרשו ובעת מתן הגט האישה לא מחלה על כתובתה, חזקת חיוב האיש קיימת ועליו לשלם את כתובתה, כל עוד לא נקבע אחרת. אכן זכותו להעלות טענות הלכתיות וענייניות מדוע יש לפוטרו מכתובה, אך עניין זה יידון במסגרת ההלכתית של חיובו של בעל לשלם הכתובה, וכל עוד לא ניתנה החלטה הפוטרתו – עליו לשלם חוב זה, שלאחריו תעמוד לו הזכות לתבוע את האישה בגין הפרת ההסכם.

ואף שבעת הדיון העיר בא כוח האיש, המשיב, ממה שכתב הרכב אחר של בית הדין הגדול בתיק 1060394/2 (בהרכב הרבנים לאו, איגרא וכץ): במקרה הנזכר האיש העביר את חלקו בדירה לאישה, העביר סכום כסף נוסף, התחייב התחייבויות נוספות ופטר את האישה מהתחייבויותיה כלפיו, ההסכם התבצע, סודר גט, ולאחר זמן הגישה האישה תביעה לקבלת כתובה. במקרה זה הכריע בית הדין הנזכר, שכשיש הסכם בין צדדים וההסכם נתקיים על ידי צד אחד הרי זה מחייב את הצד השני בכל התמורה, כולל ההתחייבות שלא לתבוע כתובה או למחול אותה כפי שנתחייב וכופין על קיום ההסכם, מפני שבהסכם בין שני צדדים: אם קיים האחד חלקו וקיבל השני ממנו, הרי השני חייב לקיים את חלקו מדינא גם ללא קניין, כיוון שקיבל את תמורתו. ובאמת זהו הדין בכל הקניינים שכשנותן כסף נקנית השדה, ואף מיטלטלין – מדאורייתא, והוא הדין במחליף פרה בחמור, ולהכי שכשנחתם הסכם ואחד הצדדים מילא את חלקו הן בתשלום ששילם והן בסידור הגט, לא יוכל הצד שקיבל לומר "איני מוכן למלא חלקי בהסכם", שכיוון שקיבל את מה שקיבל חובתו לתת מה שהתחייב בתמורה, ובית דין יכפה על כך.

אומנם אין הדברים כן בנידון דידן: עיון בהסכם מורה שהאיש התחייב לשלם את יתרת החובה שנוצרה בחשבון האישה לצורך כלכלת הבית כתנאי לשלום בית, ולא כתשלום לעת גירושין (סעיף 4); הוסכם שהמכונת תישאר בחזקת האישה (סעיף 10), כשלא ברור על שם מי היא הייתה רשומה ולא שוויה; העניינים הכספיים נקבעו בהסכם באופן שכל צד נשאר עם זכויותיו וחובותיו (סעיפים 11–13); הוויתור על הכתובה נרשם בסעיף 14 להסכם והוא כנוסח המקובל בהסכמי גירושין, ולכאורה ההסכם לא מוכיח כלל שהוויתור בא בתמורה לדברים שקיבלה האישה, כשלכאורה ההסכם מורה שלא קיבלה דבר משמעותי בתמורה, אם בכלל קיבלה. לדברי האיש הוא נתן לאישה את מה שנתן, וכפי שפירט בבית הדין ובכתבי טענותיו; לדברי האישה לא נתן לה את מה שהיא אמורה לקבל על פי חוק וההסכם אושר במרמה, ומשכך לא קיבלה דבר שצריכה לשלם תמורתו. עניין זה לא נידון לפנינו, ואמור להתברר, אם יתברר, בבית המשפט. משכך אין לנו ראייה שהאישה קיבלה תמורה שבגינה היא אמורה "לשלם" במחילת הכתובה, ואדרבה, אף אם נקבל את טענות האיש שנתן לה מה שנתן, הדברים פחותים הרבה מערך הכתובה, ואף שייטכן שזו הייתה 'העסקה' (ואולי כתנאי לשלום בית, שברור שבנסיבות העניין מסתבר שלא הייתה כוונה לעשותו), ועסקה לא כלכלית – אינה מתבטלת בשל היותה כזאת, עדיין לא הגענו לידי מידה זאת, שהרי על כל פנים לטענת האישה ספק אם הייתה 'עסקה' ואם הייתה – העסקה נעשתה במרמה, והדברים צריכים להתברר בערכאה שאישרה את ההסכם. כמו כן בנסיבות אלו שהאישה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טוענת שרומתה באישור ההסכם ובתנאיו, ספק אם יש מקום לומר שיש בעניין זה משום "שארית ישראל לא יעשו עולה", מכיוון שלטענתה עצם קיום ההסכם הוא עוולה, ובית הדין לא אמור להכריע בעניין זה, שאין זו סמכותו.

על כל פנים העומד לפנינו עתה הוא טענת האישה שבנסיבות שנערך ההסכם יש לבטלו ושמשכך אין היא מוכנה למחול על כתובתה, ומשלא מחלה – גם על פי ההסכם חיובו העקרוני של האיש בכתובה קיים, וחובת בית הדין לדון בגוף תביעתה לכתובה ולתת את פסיקתו במה שמונח לפניו בנסיבות העניין. משיוציא בית הדין את פסיקתו בעניין זה, ואף לפני כן, זכותו של האיש לפנות לערכאה שאישרה את ההסכם ולהגיש את תביעותיו, ככל שיחפוץ, שם תינתן הפסיקה בעניין זה על פי הסמכות הטבועה של בית המשפט.

על אף האמור, ככל שהאיש יגיש תביעה לביטול ההסכם (או לאכיפתו של הסעיף שלפיו האישה מתחייבת לוותר על הכתובה), בטרם שבית הדין ידון ויכריע בתביעת הכתובה של האישה, יבחן בית הדין לפי שיקול דעתו הרחב את האפשרות להשהות את הדיון בכתובה עד לאחר סיום ההליך בבית המשפט לענייני משפחה בעניין הנ"ל. לדעתנו, במקרה שכזה יש להתנות את הקפאת הדיון בכתובה בהפקדת ערבויות מתאימות או בעיקול נכסים לצורך תשלום הכתובה, כדי למנוע הליכי סרק שלא נועדו אלא לעכב את ההליכים בדיון בכתובה.

פסק דין והוראות

לאור האמור בית הדין קובע:

- א. הערעור מתקבל.
 - ב. התיק יועבר לראש אבות בתי הדין בתל אביב שיקבע הרכב חדש שידון אם האיש חייב בתשלום הכתובה, בנסיבות הגירושין מאחר שהאישה לא מחלה על כתובתה.
 - ג. המזכירות תשיב למערערת את הערובה שהפקידה כתנאי לשמיעת ערעורה.
 - ד. המזכירות תסגור את התיק.
 - ה. פסק הדין מותר בפרסום בהשמטת שמות הצדדים.
- ניתן ביום י"ג בכסלו התשפ"ב (17.11.2021).

הרב ציון לודאילוז

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה